

Передплата

на «РУСЛАНА» виходить:
 в Австрії:
 на цілий рік . . . . 20 кор
 на пів року . . . . 10 кор
 на чверть року . . . . 5 кор
 на місяць . . . . 1-70 кор
 За границею.
 на цілий рік . . . 16 рублів
 або 36 франків
 на пів року . . . . 8 рублів
 або 18 франків
 Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Руслакових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дні крім неділь і руских свята • 5½ год. пополудні.
 Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. І. пл. Домбровського (Хоруцини). Експедиція місцена в Агенції Соколовського в пасажі Гавемана.
 Рукописи звертає ся лише на попереднє застереження. — Рекламациі неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надіславім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

— Від Адміністрації. На почтових опоясках нинішнього числа зазначено (в короах) залягаючу передплату по конець адміністраційного року, се є по день 13. н. ст. січня 1906, або подано до котрого дня 1906. р. передплата заплачена. Просимо довжників, вирівнати залягаючу передплату, бо противно будемо приневолені замкнути їм дальшу василку часописи.

Серед неустайного пересилень.

(X) Різдвяні свята бувають звичайно тим коротким перестанком, в яким затихає всяке політичне житє. І сим разом були Різдвяні дат. свята лише коротким перестанком, а не застою в безнастаннім ланцюху спорів і пересилень, в яких находить ся вже від кількох літ Габсбурска монархія. Але як раз сї спори і пересилень можуть стати певним доказом, як кріпкі є підвалини сеї держави, наколи она може перебувати сї спори і пересилень без видимого потрясеня і розстрою своєї державної будови. Хоч в обидвох половинах монархії дійшов парламентаризм до такого знесилень і занепаду, хоч внутрішні спори проявили ся не лише в осередках обидвох держав, але захопили також краї і громади, а завзяте і ненависть стоїтництв політичних впливає на розстрій прилюдного житя, всеж таки повага і могутність монархії на зверх остала незахитаною, а найкрасшим доказом сего непохитна вартість цінних паперів державних на заграничній торговіці грошевій. Можна в тім случаю приложити виреченє Наполеона: «В державі є всім добра управа і добре військо».

В Австрії, котра в дійсности втратила навіть свою назву (заступлено її довгозвучним: королівства і краї заступлені в державній радї), вибороло ся конституційний устрій в боротьбі з самовладою і для того та конституція не є вислідом органічного

розвитку. Народи поселені в Австрії заниділи політично і довго були в політичних пеленках, так що ї не мали часу освоїти ся з наданою їм хоч з значним обмеженєм конституційною свободою. В Австрії не виробили ся задлятого якісь певні конституційні традиції і нема кріпких конституційних підвалин, і для того конституційні форми не могли вжити ся і виробити ся. Парляментаризм був отже в Австрії якби якийсь механічний додаток, котрий не міг зрости ся в одну цілість з державою, не міг вникнути в самі основи державні.

Інакше з того згляду представляє ся Угорщина. Там конституційний устрій запустив глибоке корінє, а угорські вельможі, котрі вважають себе представниками державности, заступниками національної ідеї, вельми запопадливо бережуть сего конституційного коріня. В Угорщині парламентарне пересиленє є заразом пересиленєм державним, а боротьба, яка зняла ся в угорським соймі, заподіває знищеня в цілім краю. В тій боротьбі беруть участь не лише послы, але й значна часть суспільности. Тим то пересиленє в Угорщині є далеко важше, бо оно захоплює не лише сойм, але й управу краю.

Одначе при всім тім пересиленє не могло підорвати державного кредиту і державного становища монархії. Тимто се пересиленє перемине ся без нарушеня могутности держави, хоч внутрішній лад і устрій може значно перемінити ся. Маляри добре сьвідомі того, для чого і нащо они ведуть сю боротьбу. Форми державні, витворені угодою з 1867 р не є для них наконечним ділом, а лише переходом до чогось иншого. Їх стоїтництва ріжнять ся між собою лише що до способу і часу або речинця осягненя, але що до самого ества, що до цілі — всі они ідуть разом. Вправді деякі стоїтництва їх запевняють, що стоять на основі угоди з 1867 р., одна-

че се є звичаєвим висловом, котрий втрапив давно вже свій зміст.

Останні події показали, що угорський сойм і то обидві єго палати, находять ся в однім таборі, хоч як ріжнять ся там поодинокі стоїтництва або політичні керманічі в поглядах і способах осягненя цілі — але головна ціль всіх їх одна. А та ціль виринає щораз виразнійше. Угорщина не вдоволяє ся уже дотеперішнім виміром державної самостійности, намагає ся щораз більше розвязати ті реальні звязи, які її лучать з Австриєю і змагає лише до особової спільности. Яких там 80 слів німецької коменди в угорських полках не стоїлиб гакого завзятого опору, наколиб за ними не скривало ся широке змаганє до державної независимости. Нині все змаганє звернене на ту точку, позаяк угорські політики боять ся, щоби не проминула пригідна хвиля, а не знати, що принесе непевна будуччина.

Можливо, що та боротьба, котра розогнила такі пристрасти і викликала таке огірченє, скінчить ся тим, що Маляри формально уступлять; але в річі самій они стілько зискають, що видимо наближать ся до бажаної мети. А хоч не все ще будуть мати, то будуть з тим більшою рішучостою дальше змагати і тоді опруть малярщину на певних і своїх підвалинах. З тими змаганями треба числити ся, наколи між обидвома половинами монархії не мають витворити ся взаємини, котрі би шкодили цілости і не дали обидвом державам визволити ся з пересилень.

Австрійські керманічі політичні повинні обдумати способи, якби Австрию довести до рівномірного становища і якби се питанє дало ся розвязати. Австрійський парламентаризм мусів занепасти, бо він був більше механічний, а не органічний, вставлений в державну будівлю без внутрішньої звязи. Королівства і краї, що

Стефан Білинський.

Тактика польської державної адміністрації зглядом Русинів до виступу Богдана Хмельницького.

(Дальше).

При виборі кожного короля виріжнялись партії, які вели між собою борбу, а перід вели в тім богаті і могуті магнаги. На вибори являлись в повнім оруженю як до війни; розклались табором під Варшавою і готові були при всякій нагоді хопити за оруже. Кождий нововибраний король мусів підписувати предложені шляхтою «pacta conventa», які з часом ограничили до того степеня права королівської власти і достоїнства, що та власть здїлалає вкінці пустою почесною, бо спочивала на кількох могутих маггатах як на висшій аристократії в шляхотським стані. Виднійша шляхта мусїла туляти ся до тих магнагів, бо послідні підгортаючи під себе дрібну шляхту, ніколи не заміряли ся на єї права; навпаки — они заступали ся і боронили ті права. Що до короля то ї магнаги і шляхта однаково бажали обмежити єго власть, а самим яко мога бути незалежним

від него. Перше було, що шляхта давала до скарбу податок з земель — по два шаги від лану, так хоч отсим зазначувала, що признає над собою якусь королівку власть. За Володслава і сей податок знесено. Так король остав один сам для себе — яко заступник єдности шляхотского стану; шляхотство берегло єго, начеб то про всяк случай і бажало бачити в нїм сторожа шляхотских вольностей. Він був невольником і в кождій хвили міг стратити корону:

Byle jaki porządek chciał w Polsce wprowadzić,
 Już ci zły, wolność gwałci, trza go z tronu zsadzić.¹⁾

За те шляхта замінила ся в ходячий привілей, недоступний осталим смертельникам, недоступний для других народів. Тілько, єї сьвідомство було правосильне і непогрішиме в канцеляриях і судах. Їй одній вільно було займатися сьвітскі і духовні уряди, на ній тілько спочивав обовязок — служити в війську на час війни. Она одна володіла неограничено землями, а єї дім був такою недотикальною сьвятинею як вїтар клясичних богів. В тім домі шуміло і кипіло так голосним і розпустним житєм, що єму дорікає автор в вірші пз. Narzekanie na te-
 gańniejsze Polaki ось як:

Gdyby przodkowie nasi tych czasów dożyli
 Bardzo by się potomków swych spraw za-
 wstydzili,

Widzę: ano jich zwyczaj stary wyszpecono,
 A prawie go nogami wzgóre obrócono.

Oni swoich obozów, my wozów strzeżemy,
 Oni męstwa, my skępstwa odpłatę bierzemy.
 Onym szańce, nam tańce dobrą myśl dawają,
 Onych łanie, nas panie w zabawki wprawiają
 Oni swą dzielność w wiecznej fundowali sła-
 wie,
 A my w epikureyskiej kochamy się sprawie.²⁾

Іншими словами — двори були захистом усякого рода беззаконств і неморальности, тож і не диво, що всі уряди в Польщі йшли за грішми і маєтками, воєнні начальники ховали гроші призначені на виплату воякам, і в той спосіб нищили без респекту власну вітчизну.

Шляхотський син за молоду привчав ся думати про загальні державні справи, навикав до парламентарних форм, до політичного способу вислову, тоб — то до штуки — висказувати свої думки як найменше по просту, як найбільше реторично, та при тім — неширо.

На конець золоте, польське „veto“, той жемчуг польської свободи, яким можна було знівечити здобутки кождої соймової наради, а навіть

входять в склад австрійської держави, не є ані національно, ані культурно одноцілими. Се є радше збір народностей і країв, котрі не дадуть ся насильно зрівнати. Бюрократичний централізм намагав ся в «новітній» формі надати сему парламентарний вигляд з насилуванем природи і історії, без огляду на значні різниці і се було головною причиною невдачі сего намагання. Штучний державний організм не міг зрости ся в природну цілість. Задля того парламентаризм мусів пережити ся і занепасти, а з тим отрясли ся і державні підвалини. Тепер намагає ся правительство довести до відродін державности і парламентаризму на ширшій основі, усуваючи заступництво куріяльне інтересів, а опираючи на загальнім праві виборчим. Але хоч відуть нові люди, з новими інтересами, а перемінить ся з тим склад сторонництва, то всеж таки хибна основа остане, а сею основою є централістична система, котра ще виразнійше мусить виступити в новій державній раді. Задля того і в новій державній раді не дасть ся усунути тих спорів, бо парламентаризм навіть в обновленій формі не вживе ся на тих основах. Буде се можливо доперва тоді, коли державна рада одержить такий устрій, який відповідати ме не лише державі, але поселеним в ній народам, коли вислів Наполеона, що добра управа і добре військо є в с'їм в державі не буде формулкою, а держава не буде збіркою урядових канцелярій і війскових касарень. Наколи державна рада має бути вірним виразом всіх понук і всіх живел держави, то мусить мати дійсну народну репрезентацию. А до сего можна дійти аж тоді, коли і в поодиноких краях буде переведене порозумінє поміж народностями на основі рівноправности, позаяк Австрія є збіркою державою різних народностей. Поки отже не будуть усунені межинародні спори, доти не зможе Австрія скріпити ся на стілько, щоби могла дорівнати Угорщині.

Збори „Народної Ради“ і „Народний Зїзд“.

«Народна Рада» скликала свої загальні збори на день 25. с. м. до комнат «Рускої Бесїди», а безпосередно по них зборах відбули ся політичні наради «Народного зїзду». Хотий наради відбували за запрошеннями і «довірочно», то цілий їх перехід дістав ся до загальної відомости, так як з політики принципів і змагань справедливости нема потреби робити жадної тайни.

Провід Народного зїзду спочивав в руках пос. Ю. Романчука і д-ра Костя Левицького як заступника, а секретарював др. Евген Левицький.

розірвати сойм, було найбільшим черваком польського державного організму.

Але і правильне закінченє сойму не давало сили его постановам. Не треба гадати, що все те, що було записане в соймовій конституції, — було раз виконане. В зложеній ad hoc поемі нз. „Coś nowego pisanego, roku tysiąc sześćsetnego pięćdziesiątego wtórego“ на питанє:

„A gdy co seym uchwali, czy wolno nie słuchać
Ani podlegać temu?“ виразно відповідає ся:
Nie tylko wolno, lecz
Jest to rzecz iusz zwyczajna y prawie powszechna,
Gdy podatki uchwałę, wolno ich nie oddać...“¹⁾

Видима річ, що такої ідеальної особистої волі не могли вживати на ділі усі зарівно, бо не всі зарівно мали спроможність чинити те, на що мали право. Таким самовільним безмежним правом могли орудувати і користуватись тільки можновладці, магнати і шляхта, а за те консеквентно росли найголовнійші хороби — повна безправність простого люду і необмежена власть панів над ним, повна безсильність короля і державні адміністрації, релігійна нетолеранція, та духова темнота, брак дбання про просвіту і під-

два послідні панов держали реферати; перший про засади теперішньої народної політики, другий про акцію в справі виборчої реформи. Др. Кость Левицький твердив, що народна політика була опозиційна, а заравом солідарна і одноцільна та заравом підніс інцидент в лоні руского клубу, який тільки завдяки недискреції «Галичаніна» дійшов до публичної відомости, до перворядної ваги, і приписавши ему навіть компромітацию (!) руского клубу, накинув ся з того приводу на послів Барвіньського, Гладішовського, хотий в данім випадку справедливість поведєня була зо всім по їх стороні. При тій нагоді сповнив ще п. референт і другу пеконсеквенцію, що випінувши вперед рускому клубови брак діяльности і рішучости, відтак смалив «благовоннос» кадило похвал для ветерана-політика п. Романчука. О після підніс бесїдник заслуги д-ра Олесницького, яко соймового посла і голови соймового посольського клубу і повідомив зїзд, що для більшої суцільности злучено оба органи сторонництва «Дїло» і «Свобода» під одною редакцією. Послідню часопись, як і третій орган сторонництва «Ruthenische Revue» суспільність підпірає за мало, а «Гайдамаки», хотий після слів референта ішли паралельно з пресою сторонництва, яко приватне підприємство, не належить до его органів. Вкінці підніс бесїдник вагу зарібксової еміграції до Прус, яка подаючи нашому селянинові висші зарібки і висшу господарску культуру, заслугує на найенергійнійше поперте цілої суспільности та схарактеризував наш політичний а особливо фінансовий і економічний білянс яко визначно активний, — що повинно загірті до поступованя дальше на тій самій дорозі, іменно «масової і чисто опозиційної політики».

Др. Евген Левицький виложив вагу виборчої реформи для Русинів та указував на средства, іменно на агітаційну працю, віча і демонстрації, якими Русини повинні пособити розпочатій акції правительства.

Бесїдник вказує, що від дня заповідження реформи бар. Гавчом в несповна місяці відбуло ся 69 великих руских віч, а до кінця року є заповіджених еще 35! Всі рускі партії повинні іти поруч в тій праці до спільної мети, яка буде спільним капіталом, що скидати ме відсотки для нас всіх. «В таку боеву, а важну хвилю — заявив бесїдник — ми повинні усувати все, що непотрібно нас взаїмно дразнить і викликалоб диверзію в колах нашої народної, боевої сили».

По тім рефераті прийнято одноголосно слїдуючі резолюції:

I. Зїзд делегатів руского народа цілого краю витає з одушевленєм заповідь виборчої реформи до австрійського парламенту на основі загального, рівного, тайного і безпосередного права голосованя та домагає ся, щоби заповіджену реформу переведено як найскорше хочби на случай потреби і дорогою открийованя.

II. Зїзд протестує проти того, щоб на основі всіляких закулісових торгів з верховода-

несенє низших верстов, політична корупція і моральне зіпсує шляхти.

Наслідки усіх тих хороб польської державної адміністрації найбільше відбили ся на нашім руским народі. Відразу попав в тяжке ярмо і став вічним рабом. Перед ним замкнуло школу, заборонено мішатись в публичне житє, бо мав бути слїпим анальфабетом, робучою, живою машиною, паньским інвентарем.

Дивна судьба іронї! Під начальником руских князів не знав народ різниці стану, а коли вічевий дзвін озвав ся, бігли усі радити: — właka, posadnik, tysiącznik, duchowni, bojary, urzędnicy i gmin cały i... na wiecach obierają urzędników, odbierają od nich sprawę, wyrokują i stanowią o różnych przedmiotach grodu czyli posady i całego kraju... подає Лелєвель, а тепер той сам народ під властью польских королів не сьміє піднести голосу, бо

„Kto nie szlachcie, to za nic, mieszczanin wzgardzony,

Dopieroż chłop poddany wcale odręczony,
Niech byli w bagateli panu nie dogodzi,
Zaraz do różg, kanczuszków luk kijów przychodzi,
Zbić, zabić, zabrać chłopu wolno szlachcicowi,²⁾
Dusza boska, ciało me, tak nie jeden powie...»

Ось і характер вірша, відповідаючий зі всім своїм

чою в краю клікою, руский наїд в евентуальній виборчій реформі в який небудь спосіб скривджено, а з окрема протестує проти того, щоби компетенцію галицького сойму і галицьких властей розширювано, або чи то дорогою нерівного розділу мандатів, чи через задержанє посередности виборів, чи то вкінці через приміненє плуральної або пропорціональної виборчої системи, призвано рускому народови в Галичині менше мандатів, ніж ему після числа населєня по справедливости належить ся.

III. Зїзд заявляє, що беручи на увагу розвинену вже з рускої стороны акцію, руский наїд без згляду на сторонництва буде добивати ся справедливої виборчої реформи всіма легальними способами, та що на случай, колиб ті легальні средства не віднесли успіху і правительство предложило проєкт виборчого права кривдчий Русинів, наїд руский не дасть ся здержати від рішучої і масової самооборони, а одвічальність за се сваде на тих керманчів держави, котрі над остерігаючим голосом самого народного руху у Східній Галичині як і народних руских діячів перейшли для хвилевої вигоди до дневного порядку.

IV. Зїзд вискажує своє грубоке пересьвідченє, що справедлива виборча реформа лежить так в інтересі краю як і держави. В інтересі краю для того, що при теперішній ординації виборчій ціле населєне Галичини без огляду на народність і віроісповіданє відданє є на поталу девастацийної політики одної, нечисленної навіть пануючої верстви — а для держави для того, що при істнуючїм положєню, всі власти ділаючі в краю віддані суть і мусять бути віддані на вислуги для верховодачої кліки на некористь загалу, що підкопало в найширших кругах населєня довіру до сеї держави і єї органів, а з окрема підкопало в тім населєню почутє права і віру в безсторонність державної адміністрації. При тім, справедлива виборча реформа вирівнає також політичний вплив руского і польского народа в краю а тим самим дасть підвалину до національного порозуміня безпосередно між людом руским а польским, того порозуміня, котрого край і держава так для загального супокою як і культурного движеня Галичини так дуже потребує.

V. Зїзд домагає ся, щоби при твореню виборчих округів населєне жидівске вилімінувано і для того населєня утворено окремі виборчі округи на основі національного катаєтру.

VI. Зїзд вискажує своє домаганє, щоби правительство перед уложенєм остаточного проєкту виборчої реформи вислухало також парламентарних заступників руского народа яко его легальну репрезентацию, а з окрема застерігає ся проти того, щоби правительство принимало на себе які небудь зобовязаня супроти „польского кола“, не поінформуванши перед тим про домаганя противної стороны руску делегацию і не вислухавши в тім напрямі єї опинї.

змістом приповідці культурників сего часу — rustica gens, optima flens, pessima ridens.

Найкраще описує сей стан Лелєвель. Читуючи отсей опис, бачить ся чорну, робучу, пригнітену масу і чує ся єї стона і зойки. Хоч малюнки пересувають ся, не никнуть, а позістають раз на всегда в памяти. Позволю собі навести подрібні місця з отсего опису, щоб тим лучше удокументувати те все, що в горі сказане: „Den Zustand des Verfalls und Elendes, worin sich das Land befand, werdet ihr besser kennen lernen, wenn ihr einen Blick auf die Massen... werfet... Ein Hemd von eisserst grober Leinwand und darüber eine nicht minder grobe Kaputze von rōthlicher Wolle bildeten die Kleidung der armen Bauern, der Handwerker und des niederen Adels. Auf ihren Tischen sah man kein Fleisch mehr, die mageren Speisen werden in irdenen Töpfen und Schüsseln aufgetragen... Unter der Regierung der Jagiellonen betrachteten die Edelleute, welche sich die einzigen Grundbesitzer nannten, die Bauern als an die Scholle gebundene Unterthanen, und verlangten von ihnen gewisse Abgaben, persönliche Dienste und wōchentlich wenigstens einen Tag Frohnarbeit: ohne ihnen das Eigenthum der beweglichen Güter, welche sie vielleicht, durch ihre Hāndearbeit errungen hatten, zu bestreiten, betrachteten sie sich als unumschränkte Herren über ihre Personen, über Leben... Des Schu-

VII. Зїзд рїшає вислати депутацію до президента мїаїстрів бар. Гавча з тим, що ся депутація має предложити президентови мїаїстрів домагання руского народа в справї виборчої реформи а zarazом поїнформувати его про стан умів серед руского населеня краю, та остерїгти центральне правительство перед тими небезпеками, якї викличе і викликати мусить несправедливий для Русинів проєкт виборчого права.

В дискусії над обома першими рефератами забирали голос пос. др. Олесницький, пр. Скварко, Л. Цегельський, др. Конач, др. Л. Кульчицкий з Коломиї, пп. Тимотей Старух, Тит Якимів, відтак пп. Іван Прибила з Романова, п. І. Гарасимович і другї. Резолюція віча рїшено вислати телеграфїчно до бар. Гавча, а депутацію має вибрати сам Комїтет Народний. Крім того прийнято резолюції пос. д-ра Олесницького, щоби в критичних моментах скликати евентуально всенародне віче до Львова, а по предложеню правительством в лютім проєкті виборчої реформи, ширший Народний Комїтет, котрий має порїшити ті средства, яких належалоб ужити в дальшій евентуальній борбї

Вкінці прийнято ще кілька резолюцій п. Л. Цегельського, між иншими також резолюцію, щоб в інтересї успїху нашої борби по обох сторонах кордону увїйти зараз в тїснїйшї зносини з нашими політичними організаціями за кордоном.

На вість, що тернопільске староство забороило пять віч, пос. др. Олесницький в рїшучій промовї запротестував проти того поведеня галицьких властей, котрі сьуть хїба властями польських властей, коли видають зарядженя проти акції за реформою, проголошеною центральним правительством. Рїшено вислати депутацію з послів Романчука, д-ра Олесницького і нового голови „Народного Комїтету“ д-ра Костя Левицкого до намїсника, щоби вяснив се поведеня підчинених собі органів і видав зарядженя, щоби не обмежувано свободи зборів, заперученої законами.

НОВИНИ.

— Календар В суботу: руско-кат.: Даниїла проп.; римо-кат.: Давида кор. — В недїлю: руско-кат.: Севастїана; римо-кат.: Сальвестра.

— Народні віча в справї виборчої реформи відбудуть ся дня 31. с. м.: в Балинцях, коломицького повіта, о 2. год., в Добротворї, камінецького повіта, о 1. год., в Тисменици о 1. год., в Торчиновцях, Виколах, Бережницї і Сїдїм, самбірського повіта, о 12. год.

— Віче в Копичинцях відбуло ся вчера в салї „Народного Дому“ при участї поверх трех тисяч людей. Сьвящеників було около 30. Нарадам проводив о. Шанковський, парох Копичинець. Про виборчу реформу реферував о. Матковський з Босир, а опїсля селянин Бабїї з Говилова. В дискусії заберали голос о. Сїчинський, о. Темницький і много инших. Вкінці ухвалено одноголосно ряд резолюцій з жаданем загального, рївного,

tztes der Gesetze beraubt und der gutsherlichen Gerichtsbarkeit unterworfen haben sie sich aller Willkühr und allen Bedrückungen der privilegierten Karte ausgesetzt. Die Grundherren setzten nach Belieben den Tariff der Abgaben und der persönlichen Dienstleistungen fest; erfand der Eine irgend eine Last für seine Bauern, so beeilten sich alle Andern ihn nachzuahmen. Sie vermehrten die Frohnen so, das die Bauern anstatt nur einen Tag, wöchentlich drei, vier, ja sogar sechs Tage arbeiten mussten... Zur Erntezeit erlaubten sich die Grundbesitzer die ganze Bevölkerung ihrer Dörfer in Anspruch zu nehmen, so lange sie dieselben nöthig hatten, ohne das die Bauern für diese erhöhten Dienste etwas Anderes verlangen könnten, als einige Glas Brantwein..“ (Дальше буде).

1) Odpowiedź nad upadkiem Ojezyzny apud Harasiewicz, An. str. 133.

2) Др. Ів. Франко, Хмельницина 1648—1649 років у сучасних віршах, в Записках Н. Т. ім. Шевченка, р. 1898 кн. III. і IV. стр. 15.

3) Ibidem, Тексти віршів, №. III. стр. 60.

4) Вірша „Odpowiedź“ apud Harasiewicz str. адн.

безпосередного і тайного права голосованя, подїлу Галичини на часть руску і польську, признає послам Олесницькому і Романчукови за їх оборону інтересів руского народа в соїмі і парламентї і т. п.

— 3 Тернополя. Дня 18. с. м. скликала тернопільска народна організація довірочні збори, на яких явило ся 78 відпоручників 33 громад. По виборї президїї, до якої вїйшов яко голова о. Ом. Чайковский, виголосив др. Із. Голубович реферат про сучасне політичне положенє Русинів в Австрїї. Бесїдник говорив головнo про виборчу реформу і приготованє мас до виборів, та запропонував скликати кількадесят віч в Тернопільщинї. По рефератї вивязала ся ширша дискусія, в якій заберали голос переважно селяни, почім ухвалено скликати 22 віча в селах тернопільского повіта.

— Пожарний „Соїл“ в Конюшках, рогатиньского повіта, засновано на статутї львівского „Сокола“. Намїсництво вже затвердило статут.

— Поклик Руского Товариства педагогїчного до всіх кругів рускої суспільности! На першій поклик головного видїлу, який появил ся 10. падолїста, посїщали много сьвідомї патриотических кругів з жертвами і складками. Видїл подав вже раз спис жертводавцїв а тепер появить ся прилюдно другий виказ жертв. Загалом беручи вплинуло в падолїсті 896 К 65 с, а в груднї (до 25) 937 К 7 с, разом 1833 К 72 с. Ся сума є досить поважна і принесла товариству велику помїч і шїльгу. Особливо треба узнати жертволюбивість нашого сьвящеництва, яке тепер по зборчих уряджєх складки. Досї стало ся се в деканатї ходорівскім, варяжскім і жовківскім. В Тернополї, Городку і Старїї Соли зааранжовано між сьвітською інтелїгенцією більшї складки, також деякі громади зробили се за ініціативою своїх ідейних парохів (пр. в Білій, Мистковичах). Відбувають ся також відчитї у Львовї по провінції (пр. в Станиславовї, Залїцках і Калушї). Особливо належить ся подяка щира прелїгентам проф. др. О. Макарушчї, проф. др. К. Студиньскому, др. В. Коцовському і др. М. Вахнянинови. Видїл дякує як найсердечнїйше всім П. Т. жертводавцям і аранжерам складок за прислани жертви, просить однак не вгавати в тим хорошїм дїлї і не забувати при Рїздвї Хр. на змаганя і потреби Товариства педаг., про его форсовну працю і дальші стремлїня в справї заснованих шкїл. Нам треба що місяця понад 1000 К жертв і підмог, бо інакше пропадем з всіма нашими премногими агендами. Ми віднесли ся до всіх наших інституцій економїчно-фїнасових і рад повітових і маєм вже деякі підмоги від них (пр. від „Вїри“ в Перемишлї, „Днїстра“ у Львовї, „Народної Торговлї“ у Львовї, Банку звязкового в Станиславовї, Товар. ім. Шевченка і „Просьвіти“ у Львовї, Ради повітової в Збаражї), однак се лиш малї почини в тїй акції. Просїмо усильно наших заступників в Радах повітових і Дирекції та Ради надзираючі всіх наших інституцій прийти нам з помічю і прислати нам підмоги, бо наша робота не приспорює нам гроша, лиш забїрає грїш, однак видасть в будучности великі овочї і сотворить правдивї і тривкі основи для нашої просьбіти і культури та подвїгне наш невеличкий нарїд з занепаду. Від Видїлу: І. Чапельський голова. А. Алиськевич касїер.

— Перестрїї палати вельмож. Віденський дописуватель N. Reform-и доносить в доброго — як каже — жерела, що реформа австрїйской палати вельмож має полягати на тїм, що в єї склад буде входити частина вибраних членів. Виборчими тілами до палати вельмож буде головнo більша власність земска і торговельні палати. Крім того мають вїйти до неї вїрїлїсти, іменно маршалки і відемаршалки краєвих соїмів та президенти столїчних міст коронних. Дїдичні і доживнїні члени палати вельмож остануть і на дальше, а Корона також задержить право іменованя нових членів.

— Канадїйскї гаражди. Як лиш настане зима так зараз зачинають свою роботу еміграційні агенти, які всіма способами старають ся наших людей замовити до еміграції, щоб на них заробити пару корон. Що відтак нарїд з бїди пропадає, се їх не болить. Ім ходить лише о того, аби собі збївати мастки. А в Канадї справдї не гаразд діє ся. Ось що пише до черновецкой „Рускої Радї“ Мафтей Грїшук із Канади, із Вінїпегу до свого вуйка Дмитра Грїщука в Садагурї: Відкоди я поїхав до Канади, то тут менї дуже сумно. Дуже тяжко у Канадї робити і ходити і тут бути. На веснї, як я приїхав, то менї було дуже тяжко а відтак поїхав я всімсот миль на захід до роботи і там я робив з нашими фермерами і вони менї вповїдали, як вони мають ся і як їм поводить ся. Відкоди позаходили, то навіть не мають добрих хат і дуже мучать ся. Одна жїнка в Буковини мала пятеро дїтей а єї чоловік поїхав до роботи, то вона мучила ся із дїтьми, а вкінці убила дїти і сама пробїла ся ножем; одна жїнка лягла на штреку і колеса відрубали їй голову. Инші гинуть так без нічого бо не мають що їсти. Оттак нашї фармари мають ся в Канадї, тут чоловік як не заробить, то

може згинуть з голоду, бо тут не випросиш, бо не знаєш говорити. Так у Канадї живуть люди. Ходять вони по Канадї як тотї вївчї, що порозбїгають ся по чистїм полях, що їх порознужує якийсь звїр. Так і нашї люди у Канадї живуть. Тої зими, що минула, то багато людей з Галичини потратило ся, а сего лїта повїсило ся шість Галичан, а багато наших з Буковини порозбїгав трен (т. є. зелїзниця). Такий то в Канадї зарїбок. Ідуть люди до Канади, але не знають, чи верне ся назад до краю. Тут люди, як є в роботї, то живуть по паньски, а як кого сквітє, то можуть погануть як миши на пустїм полях з голоду.

— Дещо з парцеляції більшої власности. Більша земельна власність в Галичинї то є тота власність, яку тримають в своїх руках дїдичї, вносила в р. 1890. 3,090,973 гект., а в р. 1902 вносила вона вже 2,916,630 гект., отже зменшилась о 174,343 гект. с. є о 5/6 процент і то через парцеляцію а то в польській єї части о 9/8 проц а в рускій о 5/2. Пїсля означеня парцеляційного банку мала зменшитись більша власність в тим часї о 360,000 моргів, а се становилоб одну десяту часть всеї земельної власности. В польській части Галичини є землі до парцеляції менше і є вона там дорожша, бо кола пересїчна цїна морга в цїлій Галичинї вносить 441 К, то в польській части доходить вона пересїчно до 453 К, а в рускій части лише до 292 К. За сей час закупили в рускій части Мазури 10,000 моргів, а решта коло 90,000 моргів вїстало в руках руских господарів. Поляки старають ся всіма силами, аби польську посїлість закупили самї Мазури, бо сподїють ся, що через те край замїнить ся на польський. Для того то і ухвалив соїм в послїдній сесїї, аби не давати селянам-Русинам позичок на парцеляцію. Нашї селяни повинні однак напружити всі сили, аби землю, що їде на парцеляцію, розкупити помїж себе, бо тепер і так у руского хлопа за мало землї, та що тяжко з неї важити. Хто хоче купувати на парцеляції, нехай пише до товариства Краєвий Союз кредитовий у Львовї, Рипок ч. 10.

— 3 зелїзниць З днем 1. сїчня 1906 змїнить ся розклад їзди поїздів ч. 914 на шляху Сокаль-Рава руска в той спосїб, що з Сокаля буде вїїздити в ночи о год. 11:35, з Кристинополя о г. 12:04, з Острова о год. 12:26, з Зужеля о год. 12:45, з Белза о год. 12:12, з Корчова о год. 1:54, з Угвова о год. 2:25, з Піддубцїв о год. 2:38, з Зеленої о год. 3, а приїздити буде до Рава руской о год. 3:25. З Рава руской до Ярослава приходити буде поїзд ч. 914 пїсля дотеперїшного розкладу їзди. Від 1. сїчня 1906 переходити будуть на шляху Стрий-Сколе поїзди ч. 1716 і 1719 пїсля розкладу їзди з 1. мая 1905. Вїїїзд і приїїзд поїздів поданий пїсля часу середно-европейского.

— В Адміністрації нашої часописи зложили: Для Р. Тов-а педаг. ВПов.: Ілля Лехкий з Ліманової 2 К, Дм. Красножон з Станиславова 4 К, Монастир оо. Василїян в Кристинополю 2 К і о. Ів Калинський з Волицї комар. 5 К.

За стїйний календар Р. Тов-а пед. ВПов.: о. Йос. Дуб з Лоп. 2 К і Анд. Мелничук з Волч. 40 с.

На будову руского театру у Львовї ВПов. Гр. Мороз з Ясеновець 2:80 К і Семен Шпїцер богослов зі Львова 1:35 К.

На Р. вакаційні оселї Виов.: Анна Индишевска зі Станиславова 2 К і о. Евст. Шмериковский з Угорник 2 К.

Всячина.

— 10. місяць Сатурна. Американський астроном Pickering відкрив на днях десятиї місяць Сатурна і назвав его Темїдою; его промір вїносить 60 км., час обїгу довкола Сатурна 2085 днїв.

— Вичеркненє з листи адвокатів. Дисциплїнарна комісія долїшно австрїйской адвокацкой палати у Віднї ухвалила вичеркнути з листи тамошного адвоката д-ра Володимира Ельбогена. Проти д-ра Ельбогена внесли клієнти карне донесенє о спроневеренє. Прокуратория не бачила причини до зарїдження карного доходженя, але переказала справу адвокацкій палатї, котра видала висше поданий вирок. Правосильність вироку буде залежати від ореченя найвисшого трибуналу, котрий може его знести або затвердити.

— Трансафриканьска зелїзниця, що має сполучити Капштад з Каїром, вже доведена до ріки Замбезї, де над водопадом Вікторія отворять міст в лїтї 1906. Над тим водопадом будують також великаньскаї готель, а енергію водопаду має використати ся для цїлий практичних (світло електричне, машини динамоелектричні і т. п.).

— Дїбрана пара. В Будапештї подружили ся оводї 80-лїтна бабуся, бувша драматична артистка Корнелїя Прїєля, з 30-лїтнім літератом Ван дер Гашке. Вже перед кількома місяцями говорено, що стара Прїєля залюбила ся, але родина не допустила до вїнчаня. Стару зроблено божевільною і жадано, аби суд визначив їй опікуна. Однак психїатри перевірили, що старенька є зо-

всім здорова на умі, тому заходи її родини не вдали ся. Вінчане відбуло ся в її мешканю. Старишка сиділа в білім строю на вигіднім фотелі. Сьвідками були член палати вельмож Евген Ракоші і губернатор Реки гр. Павло Сапарі. За кілька днів вийдуть „молодята“ в пошлюбну подорож до Абазі.

Телеграми

з дня 29 грудня 1905.

Льондон. Daily Telegraph доносить з Манджуриї, що ватага Хунхузів заатакувала Харбін і доперва по завзятій битві уступила обороняючим козакам, полишаючи 300 трупів на боввищи. Також в інших містах і на Сахаліні проявляє ся рух Хінців против Росиян.

Берлин. Бюро Вольфа доносить з Москви, що там загальний страйк пригасає. Порядок привернено. Псалідна ніч минула спокійно. Здає ся, що борба зовсім закінчить ся.

Одеса. З Одеси доносять до Бюро Вольфа: В місті воєнний стан. Загальний страйк, оголошений в неділю, не міг удати ся з причини неприхильної постави населеня супротив страйку. До поважних забурень підчас страйку не прийшло.

Świat Słowiański.

Miesięcznik pod redakcją

D-ra Feliksa Koniecznego

poświęcony słowiaństwu i przeglądowi spraw słowiańskich, wychodzi z końcem każdego miesiąca w zeszytach 4—5 arkuszowych. Prenumerata całoroczna wraz z przesyłką pocztową wynosi 10 K, kwartalnie 2 K 50 h. Administracja w księgarni Gebethnera i Spółki w Krakowie.

ЗНАМЕПИТИЙ МІД ДЕСЕРОВИЙ

кураційний по 6 K, „раритас“ медоборів по 6 K 60 сот. за 5 клгр. франко. Мід в плястрах 1 клг. 2 K. Від руского замовленя даю 20 сот. на будову театру.

Кореневич, емер. учитель, Іванчани

177(1—?)

почта в місці.

Контора виміни

ц. к. упр. гал. акц.

Банку Гіпотечного

з купує і продає

всякі

папери цінні

і МОНЕТИ

по найдешевшім курсі деннім не числячи ніякої провізії.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

від 1^а. до 1. січня 1906.

Нова сензаційна програма.

Щоденно о 8. год. вечер иредставлене. В неділі і сьвята 2 представлення о 4. год. попол. і о 8. год. вечером, Що п'ятниці High-Life иредставлене. Білети вчаснійше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 9. З купленім білетом на фотелі, ложі і Гряди крісла можна іхати даром на иредставлене омнібусами Колосею, які ждуть коло Віденської Канарні.

Мумки і паперці **CORIJ** можна набувати в „Сокільськім Базарі“ у Львові і у всіх торговлях вкраю.

Нова збірка

НОВЕЛЬ

Евгена Мандичевского

п. з. „СУДЬБА“

стоить брош. 1 K 60 с., в сецес. оправі 2 K 10, Замовляти в книгарні ім. Шевченка у Львові або у автора в Тернополі. (2—6)

Лев Лопатинський.

Хмари-чари

ЖАРТИ й НЕЖАРТИ
ЗЛОЖЕНІ і ПЕРЕЛОЖЕНІ АВТОРОМ

для розривки і розваги читачів. Ся збірка становить другий том поезій і шукток, про які можна те саме сказати, що про „Перли“.

Набути можна в Ставропільській книгарні.

Що року горять хлопські мільони неасекуровані!

„ДНІСТЕР“

Товариство взаїмних обезпечень у Львові (Ринок 10) одинокое руске Товариство асекраційне обезпечає будинки, движимости, збіжжє і пашу на случай пожежи. По пожарах виплачує „Дністер“ зараз відшкодованя; оцінку шкід переводить разом з місцевими членами; через 12 літ виплатив „Дністер“ відшкодовань в сумі 5 мільонів, 340 тисяч корон.

ФОНДИ „ДНІСТРА“ виносять (з кінцем р. 1904) суму 1,183,874 кор. і уміщені суть в цінних паперах.

В „ДНІСТРІ“ єсть обезпечених більше як 300.000 будинків. На покритє хат черепом дістають члени „Дністра“ позичку в Товаристві кредитовім „Дністер“.

ПОЛІСИ „ДНІСТРА“ приймають ся при всіляких позичках в Банку кравців, касах ощадности і касах сиротинських.

ЧИСТИЙ ЗИСК по скінченім році звертає ся членам; в літах 1901—1904 звернув „Дністер“ членам 284.857 кор.; (за літа 1900 до 1902 по 8%, за 1903 р. 5% премій)

АГЕНЦІЙ „ДНІСТРА“ находять ся у всіх містах і більших селах і треба подавати обезпеченє через агента; господарі письменні повинні старати ся о агенції „Дністра“ в таких сторонах, де інші агенти „Дністра“ не роблять. Агенти „Дністра“ заробили вже провізії 662.807 корон.

НА ЖИТЄ обезпечайче ся тільки через „Дністер“ в Товаристві Крак.; своєю провізією від сих обезпечень дає „Дністер“ на рускі добродійні цілі.

„Дністер“ припоручили Преосв. Епископські Ординарїати.

Розклад залізничних поїздів від 1. мая 1905. (Час середно-європейский).

о год.	Приходять до Львова (головний дворець):	о год.	Відходять зі Львова (головний дворець):
6:00	з Кракова, Берліна, Відня, Праги, Хирова	6:15	до Іцкан, Яс, Потутор, Керезмезе, Чорткова
6:10	в Іцкан, Чорткова, Калуша, Керезмезе	6:30	до Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів, Гусятина
7:20	з Підволочиск, Одеси, Київ, Бродів	6:55	до Яворова
7:29	з Лавочного, Пешту, Борислава, Калуша	7:30	до Лавочного, Пешту, Калуша, Борислава
7:50	з Рави рускої, Сокала	8:25	посп. до Кракова, Відня, Берліна, Праги
8:05	з Станіславава, Жидачева	8:35	до Кракова, Відня, Праги, Освєнцима
8:15	з Самбора, М. Ляборча, Сянока, Хирова	9:00	до Самбора, Хирова Івонича, Н. Санча
8:18	з Яворова	9:20	до Іцкан, Калуша, Потутор
8:50	з Кракова, Відня, Берліна, Варшави, Праги	10:55	до Підволочиск, Одеси, Київ, Бродів, Делятина, Заліщик
10:05	з Коломиї, Жидачева, Потутор, Керезмезе	11:15	до Белзци, Сокала, Любачева
10:35	з Ряшєва, Лавочного, Калуша, Любачева	2:00	посп. до Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів, Копичинець, Чорткова, Заліщик, Гусятина
11:45	з Ярослава, Стрия, Борислава	2:40	посп. Іцкан, Потутор, Калуша, Чорткова, Керезмезе
11:55	з Підволочиск, Гусятина, Копичинець, Козови	2:50	посп. до Кракова, Відня, Берліна, Праги
1:30	посп. з Кракова, Берліна, Відня, Праги, Н. Санча	3:55	до Лавочного, Дрогобича, Калуша
1:40	посп. з Іцкан, Чорткова, Калуша, Заліщик, Київ	4:10	до Ряшєва, Любачева, Хирова
1:50	з Самбора, Ясла, Сянока, Івонича	4:20	до Самбора, Хирова, Сянока
2:30	посп. з Підволочиск, Одеси, Київ, Бродів, Грималова, Гусятина, Копичинець, Козови	5:50	до Коломиї, Жидачева
3:45	з Стрия	5:58	до Яворова
4:32	з Яворова	6:25	до Лавочного, Пешту, Хирова, Борислава, Калуша
5:00	з Сокала, Белзци, Любачева	6:35	до Кракова, Відня, Берліна, Варшави, Праги
5:25	з Кракова, Берліна, Відня, Праги, Освєнцима	7:30	до Рави рускої
5:45	з Іцкан, Жидачова, Калуша, Новоселци	9:00	до Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів
8:40	посп. з Кракова, Відня, Берліна, Праги, Івонича	10:05	до Перемішля Хирова, Івонича
9:10	з Іцкан, Чорткова, Потутор, Керезмезе	10:40	до Іцкан, Чорткова, Заліщик, Делятина, Сучави
9:50	з Самбора, Хирова, Сянока, Ясла	10:55	до Самбора, Хирова, Закопаного
9:20	з Кракова, Відня, Берліна, Варшави, Праги	11:00	до Кракова, Відня, Броцлава, Варшави
10:20	з Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів, Копичинець, Заліщик, Скали, Івана пустога, Гусятина	11:05	до Підволочиск
10:50	з Лавочного, Пешту, Калуша, Борислава	Івана п., Скали, Гусятина, Потутор	
12:20	посп. з Іцкан, Яс, Паргорода, Жидачева, Заліщик	11:10	до Стрия, Дрогобича, Борислава
2:31	посп. з Кракова, Берліна, Варшави, Відня, Праги	12:45	посп. до Кракова, Відня, Берліна, Варшави, Праги
на дворець „Підзамче“			
7:00	з Підволочиск, Одеси, Київ, Бродів	2:51	посп. до Іцкан, Калуша
2:15	посп. з Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів	4:15	до Кракова, Відня, Броцлава, Берліна, Праги
5:15	з Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів, Заліщик, Потутор, Івана пустога, Скали, Гусятина, Грималова	з дворця „Підзамче“	
10:02	з Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів, Копичинець, Чорткова, Заліщик, Івана п., Скали, Гусятина	6:43	до Підволочиск, Бродів, Київ, Одеси, Гусятина
		11:15	до Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів, Потутор
		2:13	посп. Підволочиск, Бродів, Київ, Одеси, Гусятина
		9:23	до Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів

ЗАМІТКА: Час середно-європейский різнисть ся від часу львівського о 36 минут, а іменно 12 год. часу середно-європейського = 12. год. 36 мин. часу львівського. — Нічні години від 6. вечер до 5:59 рано обєдено рамками. — Звичайні білети і такі як і всякі інші білети, іностронані провідники, розклади і такі і т. п. можна набувати в містєвім бюрі ц. к. держ. залізниць, Пасаж Гавсмава ч. 9.